

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/22>**Беленюк Ж.В.**Міжрегіональна Академія управління персоналом
<https://orcid.org/0000-0002-1324-5563>

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

В статті запропоновано цілі та завдання механізму публічного управління в системі післявоєнного відновлення сфери фізичного виховання і спорту України. Серед функцій механізму визначен формулювання та ранжування суспільних проблем, розробку нормативних документів та плану дій щодо вирішення суспільно значущих проблем у сфері фізичного виховання та спорту, формування організаційних структур, що відповідають за виконання певних функцій публічного управління, організаційне забезпечення функціонування механізмів публічного адміністрування, напрями реалізації публічного контролю та оцінка ефективності та результативності публічного адміністрування. Виокремлено державні механізми публічного управління у сфері фізичного виховання та спорту та механізми публічного управління через органи місцевого самоврядування. Визначено основні проблеми та цілі повоєнної відбудови сфери фізичного виховання і спорту України за напрямками проведення організованих занять руховою активністю, фізкультурно-оздоровчих заходів та заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю в умовах воєнного стану та відновлення психологічного стану громадян України (в т.ч. внутрішньо-переміщених осіб, осіб, які отримали інвалідність) та відсутність мотивації до занять оздоровчою руховою активністю.

Ключові слова: сфера фізичного виховання та спорту, військова агресія, Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, міграція спортсменів, об'єкти спортивної інфраструктури, механізм публічного управління.

Воєнна та післявоєнна відбудова України буде головною темою найближчих десяти років. За словами секретаря Ради відновлення Данила Гетманцева, відбудувати об'єкти почнуть вже під час війни, починаючи із 2022 року. Цей етап назвали «Стійкість». На стійкість Україна отримає від західних партнерів заходу 1,6 млрд євро. Саме такий другий пакет допомоги виділяє ЄС на відбудову пошкоджених об'єктів інфраструктури та невідкладні заходи в енергетиці. Перший пакет допомоги у розмірі 668 млн євро виділили в перший місяць війни [1]. Загалом на 10-річну відбудову країни, за нинішніми підрахунками, потрібно 750 млрд доларів. При цьому план відновлення України передбачає три етапи:

1. Стійкість. Це заходи з відновлення найважливіших об'єктів критичної інфраструктури до кінця 2022 року. Зокрема, йдеться про ремонти

котелень, мереж, житла, підтримки бізнесу з фокусом на малий і середній.

2. Відновлення – 2023–2025 роки. Цей етап передбачає реалізацію більшості проєктів усього плану, відбудову об'єктів соціальної сфери, будівництво житла.

3. Модернізація – 2026–2032 роки, передбачає заходи для вступу України до ЄС.

Відтак варто вести мову про повоєнне відновлення сфери фізичного виховання та спорту та трансформацію публічного управління в розрізі окремих суб'єктів СФВС, основними цілями якої мають стати: відновлення діяльності закладів фізичної культури і спорту; підготовка та участь національних збірних команд України у міжнародних спортивних змаганнях, проведення міжнародних змагань на території України для формування позитивного іміджу України у світовому спортивному русі; формування у світовій спортивній

спільноті свідомості про роль спорту у боротьбі з агресією РФ та РФ; відновлення кадрового потенціалу сфери фізичної культури і спорту; відновлення належного функціонування національної антидопінгової системи, що була призупинена через неможливість здійснення тестувань на допінг спортсменів в Україні та через припинення проведення всеукраїнських спортивних змагань і міжнародних спортивних змагань на території України в умовах війни; розбудова інституційної спроможності та належне кадрове забезпечення національної антидопінгової системи для подальшого функціонування в умовах війни [4].

Аналіз наукових доробок щодо інституційних засад та нормативно-правових механізмів розвитку публічного управління у сфері фізичної культури та спорту дозволяє виокремити праці таких науковців, як М. Дутчак, І. Гасюк, Г. Ортіна, І. П'ятничук, О. Дегтяр, В. Горник, О. Непомнящий, М. Журби, І. Сурай, І. Парубчака, Н. Василюшина, О. Доманицького, М. Карбівника, О. Пархоменко-Куцевіл та інших. Ці та інші дослідження

розкривають науково-теоретичні аспекти впровадження механізмів публічного управління у сферу фізичної культури та спорту на різних етапах суспільного розвитку. Проте окремі наукові проблеми, які породжені сучасним станом вітчизняної сфери фізичного виховання та спорту, який обґрунтований військовою агресією, породжує потребу вивчення актуальних аспектів формування цілей та завдань механізму публічного управління в системі післявоєнного відновлення сфери фізичного виховання і спорту України.

Одним з актуальних завдань удосконалення *організаційного механізму* публічного управління в сфері фізичного виховання та спорту є забезпечення плідної взаємодії державних органів влади та системи місцевого самоврядування, адже на сьогодні виникає багато проблем, що пов'язані саме з складністю взаємоузгодження їх інтересів та перетинанням їх функціональних зон відповідальності на державному та місцевому рівні. Для забезпечення цієї взаємодії потрібна низка механізмів, що мають забезпечити співпрацю, –

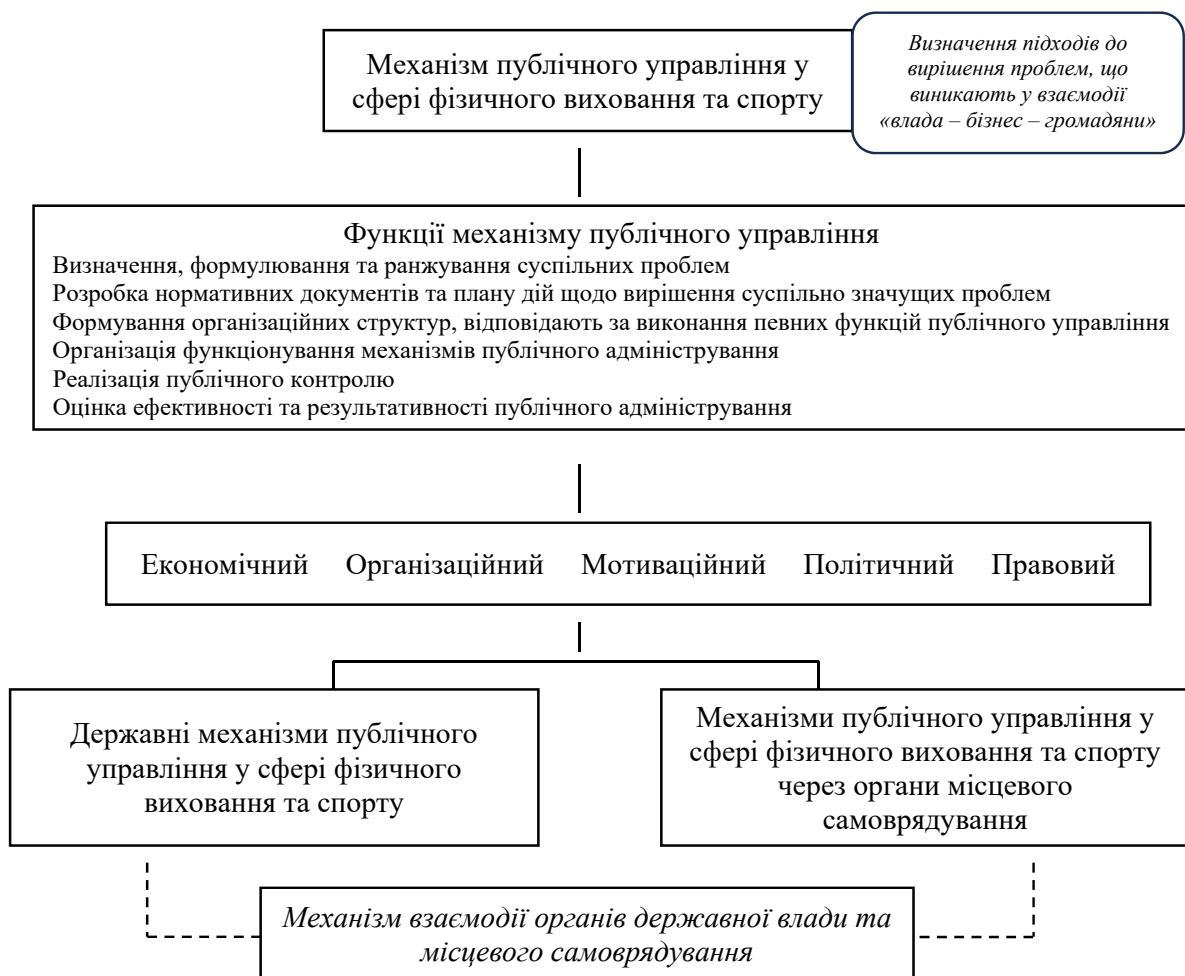

Рис. 2.6. Механізми публічного управління за видами владних суб'єктів у сфері фізичного виховання та спорту

наприклад, районних державних адміністрацій та сільських (селищних) рад, обласних державних адміністрацій та міських рад обласних центрів, центральних органів влади та обласних рад тощо. Ці механізми мають бути досить гнучкими, урахувати можливість виникнення значного спектру проблемних ситуацій, які вони мають врегулювати, щоб не виникало потреби постійно змінювати їх залежно від ступеня розвитку суперечностей між різними органами державного управління та місцевого самоврядування.

Відтак виникає необхідність розробки державної програми відновлення сфери фізичного виховання та спорту України за напрямом «Формування фізично активної і здорової нації», яка б вирішувала проблеми припинення проведення організованих занять руховою активністю, фізкультурно-оздоровчих заходів та заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю в умовах воєнного стану; складного психологічного стану громадян України (в т.ч. внутрішньо-переміщених осіб, осіб, які отримали інвалідність) та відсутність мотивації до занять оздоровчою руховою активністю; призупинення реалізації всеукраїнського соціального проекту

для залучення населення до занять руховою активністю «Активні парки – локації здорової України», відновлення пошкодженої та повністю зруйнованої спортивної інфраструктури тощо.

Основні проблеми та цілі, які постають перед повоєнною відбудовою сфери фізичного виховання і спорту України наведені в табл. 1.

Важливим напрямом публічного управління в розрізі окремих суб'єктів сфери фізичного виховання та спорту в умовах післявоєнної відбудови України є відновлення і розвиток резервного спорту та спорту вищих досягнень. Варто зазначити, що вплив війни призвів до виникнення низки ключових викликів, серед яких варто відзначити:

1. Діти та молодь втратили можливість займатися обраним видом спорту в закладах дитячо-юнацького та резервного спорту. Розбалансована або припинена робота закладів фізичної культури і спорту, яка спричинена воєнними діями та вимушеною міграцією населення, зокрема дітей і молоді.

2. Зруйнована матеріально-технічна спортивна база закладів фізичної культури і спорту в місцях ведення воєнних дій та втрата спортивного обладнання та інвентарю.

Таблиця 1

Основні проблеми та цілі повоєнної відбудови сфери фізичного виховання і спорту України

<i>Проблема 1. Припинення проведення організованих занять руховою активністю, фізкультурно-оздоровчих заходів та заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю в умовах воєнного стану.</i>	
Ціль яку необхідно досягти	Етап 2022–2026 рр: Проведення 20% фізкультурно-оздоровчих заходів та 23% заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації, запланованих на 2022 рік відповідно до календарних планів. Проведення 80% фізкультурно-оздоровчих та масових заходів, занять різними видами рухової активності, заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації, у тому числі в онлайн-форматі. Етап 2026–2032 рр: Збільшення щороку на 1% кількості громадян, які займаються руховою активністю, спортом та фізкультурно-спортивною реабілітацією.
<i>Проблема 2. Складний психологічний стан громадян України (в т.ч. внутрішньо-переміщених осіб, осіб, які отримали інвалідність) та відсутність мотивації до занять оздоровчою руховою активністю.</i>	
Ціль яку необхідно досягти	Створення інформаційних матеріалів, які розміщено у соціальних мережах та на інших веб-ресурсах щодо переваг рухової активності та спорту, як дієвого засобу покращення психологічно-емоційного стану громадян, у тому числі заходів у рамках реалізації соціального проекту «Активні парки – локації здорової України».
<i>Проблема 3. Призупинення реалізації всеукраїнського соціального проекту для залучення населення до занять руховою активністю «Активні парки – локації здорової України».</i>	
Ціль яку необхідно досягти	Етап 2022–2026: Щодня не менше 1000 осіб використовують онлайн платформу «Активні парки» та офіційні сторінки у соціальних мережах Facebook та Instagram для занять руховою активністю для всіх верств населення в регіонах України, у тому числі де проходили бойові дії та які знаходяться під окупацією, із залучення провідних спортсменів у т.ч. з інвалідністю та відомих осіб; Відновлення роботи 90% неушкоджених спортивних локацій соціального проекту «Активні парки – локації здорової України». Етап 2026–2032 рр: Робота 10 000 спортивних локацій для занять руховою активністю доступних всім верствам населення в паркових, прибудинкових територіях, у місцях масового відпочинку, та проживання на всій території України.

Джерело: розроблено автором на основі [4]

3. Відсутність відповідних закладів та спортивної інфраструктури в місцях вимушеної міграції, що позбавило можливостей дітям та молоді займатися обраним видом спорту.

4. Вимушена міграція тренерсько-викладацького складу закладів фізичної культури і спорту, зокрема за кордон, та тимчасове працевлаштування за кращих умов.

5. Порушення навчально-тренувального процесу спортсменів національних збірних команд, у тому числі відсутність всеукраїнських змагань з видів спорту, як основної складової системи відбору для участі у міжнародних змаганнях.

6. Внаслідок воєнних дій та факторів безпеки припинилося проведення спортивних змагань, у тому числі всеукраїнських, та міжнародних спортивних змагань на території України.

7. Ствердження міжнародною спортивною спільнотою, що спорт поза політикою ускладнює процес впливу на міжнародні спортивні організації щодо відсторонення рф та рб від світового спортивного руху.

8. Припинення тестувань на допінг спортсменів в Україні внаслідок військових дій та у зв'язку з припиненням проведення всеукраїнських спортивних змагань та міжнародних на території України.

9. Зниження інституційної спроможності та відтік кадрів у національній антидопінговій системі.

Завершення широкомасштабної збройної агресії росії проти України та вирішення вищевказаних низки проблемних питань у системі резервного спорту та спорту вищих досягнень дозволить:

1. Відновити діяльності закладів фізичної культури і спорту.

2. Адаптувати існуючі та розробити нові законодавчі акти щодо організації діяльності закладів фізичної культури і спорту та надання якісних послуг для занять обраними видами спорту.

3. Відновити в повному обсязі навчально-тренувальний процес спортсменів національних збірних команд, у тому числі шляхом відновлення проведення всеукраїнських змагань.

4. Відновити проведення всеукраїнських та міжнародних спортивних заходів в Україні.

5. Підвищити авторитет всеукраїнських громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування та спортсменів високого класу у міжнародному спортивному русі.

6. Адаптувати законодавства України у сфері антидопінгового контролю до норм міжнародного

та європейського права з метою виконання міжнародних зобов'язань у сфері фізичної культури та спорту.

7. Відновити програми тестувань спортсменів на допінг, у тому числі за координації ВАДА та із залученням національних антидопінгових організацій інших країн та за їх кошти.

8. Відновити ефективну роботу Національного антидопінгового центру, у тому числі шляхом залучення висококваліфікованого персоналу, а також створення Національної лабораторії антидопінгового контролю як незалежної організації в системі боротьби з допінгом в спорті України.

Проте, на заваді досягнення зазначених цілей можуть стати наступні чинники: продовження воєнного стану та ведення військових дій в окремих регіонах України; відсутність фінансового ресурсу, а також діючі обмеження для відновлення діяльності закладів фізичної культури і спорту та навчально-тренувального процесу спортсменів національних збірних команд та забезпечення виконання Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України; скорочене фінансування на організацію діяльності з антидопінгового контролю у зв'язку з воєнним станом в Україні та військовими діями; отримання спортсменами, батьками пропозицій щодо тривалих вигідних контрактів та працевлаштування у місцях вимушеної міграції, що загальмують їх повернення в Україну; відсутність належних логістичних та безпекових умов для забору та транспортування допінг-проб.

Варто відзначити роль представників сфери фізичного виховання та спорту у формуванні політики щодо країни-терориста у сфері спорту, наприклад постійна комунікація з Міжнародним Олімпійським Комітетом (МОК) щодо рекомендації міжнародним спортивним федераціям та організаторам спортивних заходів не запрошувати або не дозволяти участь російських і білоруських спортсменів та офіційних осіб у міжнародних змаганнях. В цьому аспекті можна деталізувати наступні завдання: залучення спортивної громадськості та органів державного управління інших країн у напрямку укріплення позицій України у світовому спортивному русі та впливу на послаблення позицій рф та рб; організація взаємодії з органами державного управління інших країн у напрямку впливу на спортивну спільноту своїх країн для послаблення позицій рф та рб у світовому спортивному русі.

Відтак варто підсумувати, що публічне управління є важливим напрямом повоєнної

відбудови сфери фізичного виховання та спорту в Україні, який дасть змогу відновлення найважливіших об'єктів спортивної інфраструктури та запровадити програми відновлення та розвитку різних напрямів сфери фізичного виховання та спорту.

Список літератури:

1. План відновлення України: розпочати відбудову хочуть вже у 2022 році . URL: https://lb.ua/blog/martyna_boguslavets/524339_plan_vidnovlennya_ukraini_rozpochati.html
2. Через повномасштабне вторгнення загинули понад 250 спортсменів – Мінспорту. URL: <https://lifepravda.com.ua/society/2023/03/14/253340/>
3. Проекти нацпрограми «Розвиток систем культури та спорту». Програма Президента України «Реконструкція 18 спортивних інтернатів та 100 ДЮСШ». URL: <https://recovery.gov.ua/project/program/develop-culture-and-sport-systems>
4. Офіційний сайт Комітету фізичної культури та спорту Міністерства освіти і науки України. URL: <http://sportmon.org/>

Beleniuk Zh.V. FORMATION OF THE PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISM IN THE SYSTEM OF POST-WAR RESTORATION OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS IN UKRAINE

The article puts forward the goals and objectives of the mechanism of public administration in the system of post-war restoration of physical education and sports in Ukraine. The functions of the mechanism include formulation and ranking of social problems, development of regulatory documents and an action plan for solving socially significant problems in the field of physical education and sports, formation of organizational units responsible for performing specific public administration functions, organizational support for the functioning of public administration mechanisms, areas for implementing public control and evaluation of performance and effectiveness of public administration. The author distinguishes between state mechanisms of public administration in physical education and sports and mechanisms of public administration through local self-government bodies. The concerns and goals of the post-war restoration of physical education and sports in Ukraine in terms of organized physical activity classes, physical education and recreation activities and measures for physical education and sports rehabilitation of persons with disabilities under martial law and restoration of the psychological state of Ukrainian citizens (including internally displaced persons and persons with disabilities) and lack of motivation to be engaged in recreational physical activity are identified.

Key words: physical education and sports, military aggression, Strategy for the Development of Physical Culture and Sports until 2028, migration of athletes, sports infrastructure facilities, public administration mechanism.